

Іноземці в селі: яким вони ба...



## СПЕЦПРОЄКТ "ФЕРМЕРИ-ІНОЗЕМЦІ: ХТО ВОНИ?"

ЗА ПІДТРИМКИ EASYBUSINESS



# майбутнє України

ЧЕТВЕР, 28 ЛИСТОПАДА 2019, 14:30 - СПЕЦПРОЕКТ



**Підприємства з французькими та американськими інвестиціями працюють в Україні з середини 2000-х. Вони принесли сучасні агротехнології, платять податки, інвестують в інфраструктуру. Чи готові вони до земельної реформи в Україні?**

**Клеман Кусан, директор сільгоспідприємства з французькими інвестиціями "Агро КМР":**



— Я приїхав з Франції в Україну у 2013 році та почав працювати в агрокомпанії з іноземними інвестиціями. Зараз "Агро КМР" орендує 15,5 тис га землі на Дніпропетровщині.

У Франції мої батьки ніколи не займалися фермерством, але мене завжди цікавило сільське господарство. Моя мама завжди казала, що якщо я хочу бути фермером, то маю їхати в Україну. Усі

Іноземці в селі: яким вони ба...



для власників" дірочку" свєрідним" нош"овком" нєна" жкото"вони" зацікавили"єна" а тим гіперпосилання) на "Економічну правду".

сілського господарським потенціалом України, стали події 2004 року, зокрема Помаранчева революція. "Всі матеріали, які розміщені на цьому сайті із посиланням на агентство "Інтерфакс-Україна", не підлягають подальшому відтворенню та/чи розповсюдженню в будь-якій формі, інакше як з письмового дозволу агентства "Інтерфакс-Україна". Назва агентства "Інтерфакс-Україна" при цьому має бути оформлена як гіперпосилання.

Саме тоді французькі фермери Жан-Поль Кім, Жан-Лу Мішель, брати Алан та Ренар Флоран стали вивчати економічну ситуацію, готували бізнес-план, не раз відвідували Україну в пошуках місця для заснування майбутнього підприємства.

ПОЛЕУА ІДЕЇ, ЯКІ ЗМІНЮЮТЬ МІСТА ПЕРСПЕКТИВА БІЗНЕСУ НАШІ ПОДАТКИ

У Франції вони також мають компанію із земельним банком 1 950 га, де вирощують органічні культури. В Україні вони бувають щомісяця, а в серпні проводять відпустку з сім'єю у селі Троїцьке. Найважче їм приїжджати взимку, суворі морози трохи незвичні для

французів.  
14,3k



11,2k



У 2006 році за підтримки місцевих селян, які погодилися віддати в оренду власні паї, була створена компанія "Агро КМР". У створення підприємства було інвестовано 2,2 млн євро.

Перший рік був найважчим, адже потрібно було підготувати під посіви 2,2 тис га землі, як була цілиною. Бур'яни досягали двометрової висоти. Земля не оброблялася шість років. Без сучасної техніки, яку інвестори привезли в Троїцьке, успіх був би неможливий.

Зараз ми вирощуємо шість основних культур: пшеницю, ріпак, соняшник, сорго, кукурудзу ячмінь. Ми б хотіли вирощувати овочі, але це дорогі інвестиції у системи зрошення, які стартують від 1 тис дол на га. Без зрошення у нашому регіоні працювати важко через спекотне літо.

Про інвестиції в зрошення поки говорити рано, бо в Україні не вирішене питання земельної реформи. Ми не можемо планувати власні капіталовкладення без розуміння, хто зможе придбати землю.

Так, ми маємо підписані договори оренди з 2 800 пайовиками. Переважна більшість з них підписані на 15 років. Ми вчасно і прозоро платимо орендну плату, яка становить 4,5 тис грн за га.

Іноземці в селі: яким вони ба...



"Зараз ми вирощуємо шість основних культур: пшеницю, ріпак, соняшник, сорго, кукурудзу, ячмінь"

Ми інвестували 18 млн євро і в 2021 році планували будувати елеватор, проте поки у нас нема розуміння ситуації. Будемо працювати за будь-яким сценарієм земельної реформи. Питання лише в прозорості правил гри та захисті права власності.

Якщо іноземцям заборонять купувати землю, то я не знаю, що відповідати бабусям, які підписали з нами договори оренди, але схочуть продати свій пай. Є кілька сценаріїв: я можу знайти українця, якому довіряю, і попросити його викупити цей пай.

Я можу створити українську компанію з українськими власниками, щоб вони могли купувати землю і чекати рішення референдуму щодо іноземців, або допрацювати 15 років, доки діятиме термін договорів оренди, і далі вирішувати з власниками, що робити умовах, коли землю купувати не можна.

Політики часто кажуть, що іноземці зможуть отримувати в ЄС дешеві кредити і направляти їх на купівлю землі в Україні, але це нереально. Для французького банкіра Україна — країна з високими ризиками, де досі триває війна і панує корупція.

Ми зможемо купувати землю лише з обігових коштів української компанії.

Іноземці в селі: яким вони ба...



"Моя мама завжди казала: якщо я хочу бути фермером, то маю їхати в Україну. Усі французькі фермери знають що тут потужна аграрна галузь"

В Україні нема закону, який би захищав фермера, що орендує землю. Фермери не відчують, що вони господарі землі, хоча можуть обробляти її понад десять років.

У 2017 році на нас була вчинена рейдерська атака, незрозумілі люди переуклали наші договори оренди на себе. Ми витратили багато зусиль, щоб вирішити ситуацію, бо працюємо чесно і прозоро.

У "Агро КМР" нема цілі купувати землю, ми готові її орендувати, але гарануйте нам захист наших інвестицій та права власності. Ми як інвестор маємо бути спокійні, що завтра нас не викинуть з ринку.

У нас є договори оренди на 15 років, ми не виводимо дивіденди з України, а інвестуємо в розвиток. Тільки на соціальні проекти в селі виділили 4 млн грн. Вони пішли на освітлення вулиць, дорогу в селі, будівництво тенісного корту, підтримку дитячого садочка.

Якщо проаналізувати підтриманий Верховною Радою у першому читанні законопроект про обіг землі, то він виглядає недопрацьованим.

У Франції діють суворі правила щодо контролю операцій з купівлі-продажу земель. Контролем займається спеціальний орган — Sociétés d'Aménagement Foncier et

Іноземці в селі: яким вони ба...



Україна теж має виробити свої заповідники для контролю обігу землі, проте правила мають бути прозорими і не впроваджуватися на післязавтра.

### **Тетяна Федоренко, генеральний директор компанії "Біо Лат":**



— Я очолюю компанію "Біо Лат", що працює на Сумщині понад десять років. Вирощуємо пшеницю, кукурудзу, соняшник, ріпак, сою на 10 тис га, які орендуємо у власників паїв. Маємо іноземного інвестора — групу компаній "Агропросперіс", проте я і вся моя команда українці.

Усі, хто працюють на землі, по-справжньому люблять свою справу, землю, народ, країну та ніколи їх не зрадять. Різні припущення щодо продажу землі іноземцям ми вважаємо "страшилками" для легковірних. Усією своєю працею ми стверджуємо протилежне!

Я працюю у сільському господарстві все життя. Маю дві спеціальності: вчений агроном та технолог з первинної переробки винограду. Після інституту повернулася в радгосп "Таврида" в рідній Алушті.

Відпрацювала там рік агрономом, вийшла заміж і переїхала до чоловіка в Джанкойський район, де працювала старшим технологом на винзаводі при радгосп-заводі "Ізмурдний".

Потім при радгоспі відкрили профтехучилище і мене перевели викладачем. Тут я працювала 18 років. Спочатку заступником директора з навчальної роботи, потім — з навчально-виробничої.

У 2002-2007 роках я була директором "Селянсько-промислової артілі", куди згодом прийшов новий інвестор.

У 2007 році була створена компанія "Лобанове-агро", і до 2014 року я працювала генеральним директором у групі компаній "Агропросперіс".

У лютому 2014 року я переїхала до Вінницької області та прийняла в управління компанію "Курланд" з понад 10 тис га землі.

Іноземці в селі: яким вони ба...



"Вирощуємо пшеницю, кукурудзу, соняшник, ріпак, сою"

Переїзд за 1 тис км дався мені нелегко. Приїхати в незнайоме місце, бути далеко від рідних, починати все з нуля... Але завдяки підтримці великої команди, інвестора та колег тепер цей період згадую з легким смутком.

Наступним місцем роботи стала компанія "Біо Лат" на Сумщині, де знову довелося починати все спочатку.

Зараз, коли влада має намір перекрити кисень компаніям з іноземним капіталом для подальшої роботи в країні, мені що — перекреслити все моє життя? Вдруге починати все з нуля я не готова.

У моєму розумінні професійний аграрій передусім керується правильними розрахунками віртуозно обирає технології, які є оптимальними за тих погодних умов, що складаються.

Ми розраховуємо кожен крок нашої виробничої діяльності. Через програму "Агрономіст" з планшета бачу врожайність і точку беззбитковості підприємств. Разом з головним агрономом дивимося на кращих колег і бачимо чіткий напрям розвитку.

У нас вітається ініціатива, обмін досвідом у вигляді семінарів, робочі поїздки для вивчення напрацювань провідних компаній. Планування виробничого циклу проходить в абсолютно новому форматі командної роботи з планшета, коли за три хвилини ми проживаємо аграрний місяць. Це цікаво, азартно, захоплює!

Іноземці в селі: яким вони ба...



"Всі, хто працюють на землі, по-справжньому люблять свою справу, землю, народ, країну та ніколи їх не зрадять"

Чотири роки тому інвестор запропонував унікальну партнерську програму для команди виробничого ядра — від директора та агрономів до механізаторів. Я і моя команда вклали свої кошти в компанію. Це теж відповідальність.

Кожен з нас розуміє: потрібно так спрацювати, щоб повернути назад вкладене і заробити. Якщо я приходжу до інвестора з пропозицією, значить, я ризикую і своїми грошима. Інвестор це бачить і розуміє, тому на роботу йдеш із задоволенням.

Ми допомагаємо громадам за соціальними угодами та просто за зверненнями пайовиків: грошима, технікою, матеріалами для ремонту чи будівництва.

За роки роботи в регіоні бачимо, що громади планують свої бюджети, покладаючись на знаходження від податків, які ми сплачуємо. Нас обурює, коли під час обговорення земельної реформи кажуть: "Ні" продажу землі іноземцям".

Усі 12 років ми були тут більш ніж бажаними! Ми знаємо, що люди у селах, де ми працюємо, хотіли б самі вирішувати, що робити із своєю власністю, коли, кому і за скільки її продавати.

Людям зблизька краще видно, хто і як господарює на землі. Часто наші орендодавці приходять та пропонують продати нам свої ділянки. У нас є випадок, коли одна власниця



Іноземці в селі: яким вони ба...



"Після себе завжди потрібно залишити значимий слід"

Слушними є наміри уряду не допустити до ринку нових іноземців, що можуть купувати землю з намірами потім її перепродати за вищими цінами або є новачками в рослинництві та невідомо як господарюватимуть.

Про це йдеться і в урядовому законопроекті. Він передбачає можливість купувати землю іноземним агрокомпаніям, які довго працюють в Україні, показали свою відповідальність, уміння працювати та заробляти на землі.

Приблизно чверть наших працівників, їхніх родин і друзів є власниками паїв, які ми орендуємо. Вони підтримують відкриття ринку землі та урядовий курс реформ, тому що бачать: на цій землі працюватимуть саме вони.

Уже зараз інвестор дав нам таку можливість в рамках партнерської програми і з кожним роком наша участь в управлінні бізнесом тільки збільшується.

Після себе завжди потрібно залишити значимий слід. Моя мрія — виховати із своїх фахівців майбутніх керівників агрокомпаній. Ось тоді можна розчерком пера підсумувати "Я зробила все!".



## ПУБЛІКАЦІЇ



КОМПАНІЇ

**Гендиректор "Борисполя" Павло Рябікін: Після кризи ми не побачимо дешевих квитків**

"Бориспіль" втрачає сотні мільйонів щомісяця. Що відбувається з єдиним діючим в Україні аеропортом, кого він приймає, як зменшилися зарплати співробітників, коли відновляться перевезення і чому не варто чекати дешевих авіаквитків? (рос)



ДОСЛІДЖЕННЯ

**Головні тренди на карантині: що змінилось в поведінці українців**

Чим довше країна проводить в карантині, тим більший відсоток населення починає відмовляти собі в товарах щоденного вжитку. В Україні цей тренд поки що на початковій стадії, як і епідемія.



СВІТ

**Виграти час: як Китай використовував 5G для боротьби з коронавірусом**

боротьбі з COVID-19?

Епідемія створила неабиякий тиск на систему охорони здоров'я Китаю, але в країні знайшли спосіб її зупинити. Як спеціальна мережа 5G допомогала в



ЦІНА КОРОНАКРИЗИ

**Новий "антикризовий" бюджет: як уряд рятуватиме країну від коронавірусу**

Головні цифри і висновки останньої версії "антикризового" кошторису, який Рада ухвалюватиме 13 квітня.



ОСОБИСТА ЕКОНОМІКА

**Фриланс або смерть: як виживати в умовах пандемії, п'ять історій**

Після початку епідемії коронавірусу і введення карантину особливо актуальною стала фрилансова робота. Як це працює і скільки можна заробити?

Іноземці в селі: яким вони ба...



### небезпечно

Рада НБУ закликає правління Нацбанку надрукувати гроші, а потім позичити їх державі та роздати через банки. До чого це може призвести?

УСІ ПУБЛІКАЦІЇ





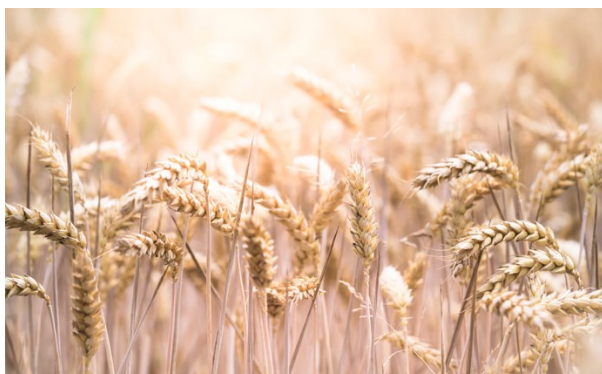
Спецпроект Економічної правди спільно з [EasyBusiness](#) — українським неприбутковим аналітичним центром. Місія EasyBusiness полягає в покращенні українського бізнес-клімату через високоякісні економічні дослідження та незалежні рекомендації з публічної політики базовані на принципах вільного ринку.

Головними напрямками діяльності центру є адвокація земельної реформи, покращення інвестиційного та бізнес клімату, підтримка розвитку малого та середнього бізнесу, розвиток приватизації та корпоративного врядування.

З серії публікацій спецпроекту ви дізнаєтесь історії іноземців, які свідомо покинули Батьківщину та інвестували в український агросектор. Або ж залучили іноземні інвестиції в кризові роки, коли замість сьогоднішніх нив на полях були самі бур'яни. Дехто з них вивчив мову, привіз с собою техніку, одружився, повністю змінив життя. Вони розкажуть, через які складнощі їм довелося пройти, щоби здійснити свою мрію тут, в Україні. Хоч їх не так вже й багато, та вони не втрачають оптимізму і часом навіть більше вірять в Україну, ніж самі українці.

Завдяки проекту ми зможемо дізнатись, хто вони – іноземні фермери? І, може, будемо навіть приємно здивовані і вражені, побачивши серед їх оточення і в їхній команді багато однодумців-українців, що вже не схочемо нікуди відпускати?

## ФЕРМЕРИ-ІНОЗЕМЦІ: ХТО ВОНИ?



### **Агробізнес як атракціон, або Чи треба ділити землю за національністю?**

Чеські підприємці Петер Кругман та Петер Томан з 2014 року інвестують в сільське господарство в Україні. Чи сприятиме